

„Nekem a tárca életmód”

Berényi Emőke: Dombosi gyorsinterjú Darvasi Lászlóval

Ön a Délmagyarország tárcaírójaként kezdte a pályafutását, és a mai napig publikál tárcákat az Élet és Irodalomban is. Ez a műfaj mennyire számít a kísérletezés terepének: formai gyakorlat csupán a regényhez, vagy megvan az Ön szemében a rangja?

– Manapság nemigen szeretik a tárcát, sőt a novellát sem, mert az utolsó magyar kiadótól a *New York Times* vezérszólamáig az van mondva, hogy a történet a sorsról nem értékes. Nagyon érdekes, hogy miközben az embereknek sosincs idejük semmire, miközben mindig rövid történetekben dolgozzák fel az életüket az e-mailektől a facebookos beírásokig, addig a nagyobb műfajokra vágyakoznak, csak a regény érdekli őket. Nekem a tárca nem kísérletezés, nekem a tárca életmód. Ha az ember húsz-huszonkét éven keresztül heti három ilyen szöveget kienged a kezéből, az inkább az élet értelmezése, rögzítése, kis krónikája, egyfajta fikciós napló.

Jó, hogy felhozta a nagyregény-komplexust, hiszen a Virágzabálókval kapcsolatban is sokan emlegették. Érzett valamiféle belső kényszert, ami miatt ebben a formában kellett írnia?

– Abszolút. A tárca tart életben íróként, az az, ami kondicionál, de regényt írni a legjobb, mert az a legkiszámíthatatlanabb irodalmi forma. Ott lenni négyszáz oldal közepén, és még nem tudni, hová fut ki a sztori, rettenetesen szorongató, ugyanakkor rémesen izgalmas is. Amióta megjelent a *Virágzabálók*, görcsösen igyekeztem új regénybe kezdeni, és még mindig nem sikerült. Azt szoktam mondani, hogy amikor az ember nagyregényt ír, akkor beiratkozik egy egyetemre, vagy feleségül választ valakit, és az abban a közegben a legfontosabb lesz a számára.

Hogyan viszonyul a negatív kritikákhoz, például Radics Viktóriához, aki túlírtnak tartotta a Virágzabálót? Ezek visszavetik valamennyire?

– Mivel az ember azért ír, hogy tessén és hasson, az ilyen kritikák egyfelől megbántják, másfelől viszont íróként a kritikust nem ildomos mi-

nősíteni. Az mindenképpen fontos, hogy ha egy ilyen könyv megjelenik, akkor az megmozgasson különféle kritikai iskolákat, ezért jó volt látni, hogy sokan lényegesnek tartották, hogy beszéljenek róla. Ennek egy író számára elégnék kell lennie, és hogy becsúszik egy ilyen típusú erős írás, az mindig benne van a pakliban.

A Virágzabálók helyszíne Szeged, Ön pedig elég sokáig élt ebben a városban. Hogyan viszonyul hozzá?

– Ez egy nagyon ambivalens hely, és egy ideig rengeteget bántottam is emiatt. Igazi multikulturális közeg volt, nagyszerű gesztusokat tudott felmutatni, csodálatos szellemeket nevelt, különösen a századforduló írói tekintetében, aztán Trianon miatt határváros lett, bezáródott, egyedüli mentésváraként az egyetem maradt, és most hihetetlenül szűk tér tud lenni. Érdekeltek a benne rejlő ellentmondások, hiszen egyszerre a boszorkánypererek és az első magyar regény városa. Mostanában egyébként sokat foglalkozom a boszorkányüldözésekkel, de hogy lesz-e ebből regény, azt még nem tudom. Az anyagot összegyűjtöttem, elkezdtem írni, de ez semmit sem jelent. Egy regénynél általában az ötvenedik és a századik oldal között dől el, hogy lesz-e belőle valami. Van egy lélektani pillanat, amikor még nem tudod, mi lesz a vége, csak azt tudod, hogy amit a kezdedben tartasz, már magától megy tovább, nem fog megállni. Van vagy tíz olyan vázlatom, ami nem ment tovább, kezdeményben maradt. Ezzel a mostanival azonban szeretnék eljutni Szegedről Pestbudára.

Amit rendszeresen kiemelnek a regényei kapcsán, az az álom, mítosz, legenda triász, ami miatt a mágikus realizmus képviselői közé szokták sorolni. Ezért arra vagyok kíváncsi, hogy ha össze kellene állítania a saját írói világválogatottját, akkor kik kerülnének bele?

– Van már egy élet dolgaiból álló világválogatottam a focis könyvemben, amiben a kapuban a nő áll, a középhátvéd a férfibarátság, szerepel benne a gyerek, a leves, a kávé, a bor, az álom, a tavaszi föld, Isten pedig ott van a cserepadon. Az én elfogult írói világválogatottamban nagy lenne a keret, huszonnégy-huszonöt fő simán beleférne, mert tarcsi, azaz tartalék csapat is lenne. Esterházy biztosan játszana, benne lenne még Flaubert, Dürrenmatt, Márquez, Hrabal, Emily Dickinson, a szörnyű életű fantasztikus költő, Kafka, Szép Ernő, Kosztolányi, Rakovszky, Parti Nagy, Závada. Szerintem nem jó, ha az ember folyton egyféle hangot akar hallani, hiszen az irodalom tulajdonképpen egy nagy kert, a különféle gízgaz között sok-sok virág van, aztán hol az egyiket szagolgotod, hol a másikat.